

Povijest Tenja

(dr.sc.Stjepan Sršan)

Opće je poznato da je područje istočne Hrvatske između rijeka Drave, Save i Dunava bilo do turskih osvajanja početkom 16. stoljeća nastanjeno katolicima Hrvatima te nešto Mađarima. Pravoslavno stanovništvo pojavljuje se tek s turskim osvajanjima, od 16. stoljeća.

Prema dostupnim sačuvanim izvorima, mjesto Tenje (Thehene, Thehne, Thehnye, Tehyne) spominje se prvi puta u popisu katoličkih župa kod skupljanja desetine 1332.-1335. godine. Samo ime Tenje, čini se, da je mađarsko, što je u 14. stoljeću bila česta pojava u Slavoniji zbog zajedničkog hrvatsko-ugarskog kralja i mađarskog utjecaja. Naime, mađarski Tehén ili Teheny znači krava. Ako znamo da je na zapadnom dijelu Osijeka postojalo naselje Kravice te da su nekada okolo Osijeka postojali pašnjaci i naselja koja su držala stoku, to je vjerojatno da su Mađari preveli dotadašnji hrvatski naziv naselja južno od Osijeka kao Tehne, kako je to čuo i zapisao strani popisivač desetine. No to je samo vjerojatnost dok se ne potvrdi.

Župa i mjesto Tenje su postojali i prije 1332. godine. No već to da je Tenje 1332. godine bila katolička župa u Osuvačkom arhiđakonatu čiji je župnik Đuro 1332. platio 17 banovaca, a 1333. godine župnik Stjepan 32 banovca, 1334. godine 25 banovaca te 1335. godine čak 5 groša, mnogo govori: prvo, da je župa morala imati od 800 do 1000 duša, da je imala župsku crkvu a okolna naselja svoje crkve i kapelice. Nadalje, poznato je da je tada Slavonija imala oko 50 samostana i 500 katoličkih župa, što govori o brojnom katoličkom stanovništvu Hrvata uz nešto Mađara, dok Srba još nema u Slavoniji jer će oni doći s Turcima. Nedaleko Tenje nalazila se velika opatija benediktinaca sv. Duha u Nuštru, a južno od Tenje posjedi redovnika ivanovaca. Tenje se spominje i kasnije (1443.,1469.) kao posjed plemića Koroda.

Turski prodori krajem 15., a osobito početkom 16. stoljeća uznemiravali su starosjedilačko stanovništvo. Za vrijeme velikog pohoda turske vojske 1526. godine i kasnije, okolo Osijeka skupljala se turska vojska za daljnje pohode. Zbog toga su crkveni redovnici, župnici i brojni kršćani izbjegli pred Turcima, a objekti porušeni ili upotrijebljeni za turske potrebe. Tako je i Tenje 1526. godine gotovo opustjelo od svoga starosjedilačkog hrvatskog katoličkog stanovništva. Tefer požeškog sandžaka (popis) 1579. godine poimence navodi da je selo Tehna imalo 7 muslimanskih obitelji, dok o kršćanima ili pravoslavicima nema spomena. Istom krajem 16. stoljeća naselilo je Tenju 30-40 pravoslavnih obitelji uz nešto katolika te su se oni zadržali do kraja 17. stoljeća.

Nakon velikog turskog pohoda na Beč 1683. godine gdje je turska vojska doživjela veliki poraz, dolazi do oslobođenja hrvatskih krajeva. Konačno je 1687. godine oslobođen Osijek i okolica, pa su ga s turskom vojskom napustili muslimani i

većina dotadašnjeg pravoslavnog stanovništva. Tenje je ostalo napušteno sve do 1697. godine kada su ga naselili pravoslavci izbjeglice. Otada se mjesto nalazi u posjedu austrijske vojske i komore do 1746. godine, kada je mjesto dobio grof Palfy. Godine 1763. kupio je posjed Tenje i Erdut virovitički podžupan barun Ivan Kapistran Adamović.

Adamović je uredio posjed i naselio ga osobito katolicima jer je i sam bio katolik Hrvat. Poslije njegove smrti posjed je 1804. godine dobio njegov sin Antun od koga potječe tenjska loza Adamovića. Sve do 1848. godine stanovnici su bili u kmetskom odnosu prema svome vlastelinu, a tada su Hrvatski sabor i ban Jelačić proglasili sela slobodnim i dokinuli feudalno uređenje.

U drugoj polovici 19. stoljeća Tenje je prvo pripalo općini Sarvaš, a istom 1889. godine Hrvatska vlada je podigla Tenje na samostalnu upravnu općinu s Antunovcem u kotaru osječkom. Sve do 1962. godine Tenja je bila upravna općina, a tada je dokinuta općina Tenja i pridruženo je mjesto općini Osijek, dok je u Tenji ostao samo Mjesni odbor.

Nakon demografskih promjena u Hrvatskoj 1990. godine i ustrojem županija, gradova i općina, 1993. godine Tenja je kao prigradsko mjesto potpalo pod grad Osijek.

U crkvenom pogledu, zna se da su pravoslavni vjernici u Tenji imali svoju parohiju 1761. godine, a matične knjige su vođene od 1774. Crkva je posvećena Prijenosu moći sv. Nikole kojeg štuju i katolici. Za katolike u Tenji brinuli su se franjevci iz Osijeka. Godine 1754. katolici su podigli u Tenji drvenu kapelu posvećenu sv. Ani. Krajem 18. stoljeća Tenje je postalo filijala katoličke župe u Donjem gradu u Osijeku. Godine 1875. Tenje je imalo 2236 pravoslavnih i 768 katoličkih stanovnika. Poznati povjesničar iz Pečuha Josephus Brüstle navodi 1876. godine "da bi bilo poželjno u Tenji podići katoličku župu kako je to bilo u starini". Katolička župa je podignuta istom 1975. godine. Prema službenom popisu stanovništva 1991. godine Tenja je imala 7663 stanovnika, od čega je bilo 4177 Srba, 2813 Hrvata te ostalih.

Samo mjesto se do 20. siječnja 1914. zvalo "Tenje", a od tada je naziv promijenjen u "Tenja". To je već bilo vrijeme jake Hrvatsko-srpske koalicije koja se borila protiv mađarske politike. Nakon 1918. godine na području Tenje, osobito na zemljišta veleposjednika, naselili su se srpski dobrovoljci u duhu agrarne razdiobe. Slično tome i poslije 1945. godine u Tenju dolaze kolonisti. Do agresije na Hrvatsku 1991. godine, Tenja se razvila u veliko prigradsko naselje, a i Osijek se znatno približio Tenji, tako da je prirodno da je to dio grada.

